

Svätý Ján Almužník, alexandrijský patriarcha

29. januára 2023 ✙ Svätec týždňa

Svätý patriarcha Ján všetkým právom nazýva sa otcom chudobných, pretože bol nadmieru láskavý a dobrotivý ku všetkým biednym a opusteným.

Životopisné údaje

Narodil sa v meste Amathus na ostrove Cyprus a ešte v mladom veku vstúpil do manželského stavu, žiaľ veľmi skoro stratil manželku aj svoje dietky. Táto veľká strata pohla ho k tomu, aby sa zriekol sveta a žil iba pre Boha, Ježiša Krista. Svoj majetok rozdal chudobným, aby tak ľahšie mohol dosiahnuť dokonalosť.

Pretože mu skutočne na tom záležalo a aj horlivo pracoval na spasení svojej duše, preto rýchlo dosiahol veľký stupeň svätosti, vďaka čomu bol v Alexandrii zvolený za biskupa a patriarchu. Sotva nastúpil na biskupský úrad, dal si zvolať všetkých chudobných otcov svojej cirkvi a v prítomnosti zhromaždeného ľudu sa takto k nim prihovril: *«Bratia moji! Nie je slušné, aby sme mali aj o niečo iné väčšiu starosť, než o Spasiteľa Ježiša Krista. Idte preto po celom meste a spíšte mi všetkých mojich pánov, ani jedného nevynechajte.»* A keď sa ho otcovia, ktorým bola zverená starosť o chudobných so začudovaním pýtali, akí by to mali byť páni, odpovedal im: *«Ktorých vy nazývate žobrákmi a chudobnými, tých ja nazývam pánmi, a považujem ich vskutku za takých, pretože oni nám môžu pomôcť dostať sa do neba.»*

Sv. Ján Almužník, olejomalba, Tizian

zdroj: wikimedia commons

Na žiadosť svätého boli spočítaní všetci chudobní v meste – počtom sedemtisícpäťsto – tým všetkým prisľúbil, že sa bude o nich starať ako otec. Po svojom vysvätení za biskupa rozdal kláštorom a nemocniciam osemtisíc kusov dukátov, ktoré našiel v pokladnici svojej cirkvi, a všetky svoje dôchodky určil chudobe. Jeho sluhovia ho od toho odhovárali, on ich však odkazoval na Božiu Prozreteľnosť a oznámil im nasledujúce videnie:

Keď som mal ešte len 17 rokov, videl som raz v snoch pannu nadmieru lúbeznú, ktorá zakrývala slnce – svojím leskom a krásou prevyšovala všetko, čo som kedy videl. Táto panna stála pri mojom lôžku a dotkla sa ma svojimi prstami tak jemne, že som sa prebudil. V strachu, že som videl pannu pri mojom lôžku, prežehnal som sa znamením sv. kríža a prehovoril som: «Kto si a ako si sa opovážila vojsť do mojej izby?» Ona však mala na hlave korunu z olivových ratolestí a prívetivo sa mi pozerala do očí. Napokon, lúbezne sa usmejúc, ma takto oslovila: *«Ja som kráľova prvorođená, ak si ma vyvolíš za priateľku, dovediem ťa pred tvár Najvyššieho; lebo u Neho nikto nemá takú moc ako ja. Ja som to učinila, že On na svet zostúpil a človečenstvo vykúpil.»* Po týchto slovách zmizla. Keď som opäť prišiel k sebe, poznal som, že to bolo videnie «milosrdenstva», preto mala tá panna svoju hlavu ovenčenú olivovými ratolesťami.

Nato som sa obliekol a odobral do kostola, lebo sa už červenalí ranné zore. Na ceste ma stretol jeden z bratov, napoly zmrznutý, trasúc sa od zimy. Hneď som zvliekol svoj plášť a podávajúc ho skrehnutému, pomyslel som si: Z tohto chcem poznať, či to videnie, ktoré som mal v noci, je pravé alebo klamlivé. A vskutku, ako som došiel do kostola, tu sa mi predstavil ktosi v snehobielym rúchu, podal mi mešec so 100 strieborniakmi a povedal: *«Vezmi brat! a rozdávaj podľa lúbsti.»* – Ja, vezmúc mešec, vrátil som sa ku skrehnutému bratovi, aby som mu tie peniaze dal, lebo som videl, že ich potrebuje, nikde som ho však už

nenášiel. Z toho som poznal, že to moje videnie nebolo klamlivé, lež že to bolo v skutku videnie milosrdenstva.

Čo dobrý Ján videl v snoch, to nosil vo svojom srdci. Jeho milosrdenstvo k chudobným nepoznalo žiadne medze. On sám stal sa chudobným, aby mohol rozdávať chudobným. A keď aj sám trpel núdzu, kládol celú svoju dôveru v božskú dobrotu, a preto žiadneho núdzneho neposlal preč, hoc by bol koľkokrát prišiel.

Jeho milosrdná láska sa nevzťahovala výlučne na podporu núdzných, lež na všetko, čo bolo potrebné pre pokoj a pre spasenie. Vždy sa zaujímal o česť blížneho. Ohováranie a opovážlivé súdenia mal v tej najväčšej ošklivosti. Ohovárač nesmel nikdy do jeho domu. Ak počul o nepriateľstve, hneď vynaložil všetku snahu, aby spor urovnal. Istý veľký pán nechcel odpustiť svojmu nepriateľovi. Aby ho pohol k zmiereniu, dal si ho zavolať a povedal mu, aby šli spolu na sv. omšu. Keď sv. Ján prišiel k modlitbe Pána, ktorú sa vtedy pri sv. omši všetci veriaci spolu s kňazom nahlas modlievali, pri slovách: «*Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame*» sa odmlčal, obrátil sa od oltára k tomu veľkému pánovi a napomenul ho, aby o týchto slovách premýšľal. Ten prekvapený týmto výjavom, vrhol sa svätému k nohám a slúbil, že sa s nepriateľom uzmiere, čo aj učinil.

Sv. Ján Almužník v Menológii Bazila II.

zdroj: wikimedia commons

Takto vykonával sv. Ján lásku k blížnemu svojmu, takto bol pravým Ježišovým učeníkom. Najkrajšie svedectvo o jeho láske k chudobným nám podáva jeho závet, ktorý dal na smrteľnej posteli skrze pisára napísať: «Ja Ján, sluha, nielen za veľkú kňazskú dôstojnosť, ktorú mi Boh dal, ďakujem Tebe, ó Pane a Bože môj, že si mňa biedneho v tom vyslyšal, aby pri mojom skonaní nebolo po mne viac nájdené, než tri päťáky. Keď som prišiel do biskupského paláca, našiel som tam 80 centov zlata – to všetko som pokladal za majetok Najvyššieho a vrátil som to jeho chudobným. Pretože však ostávajú po mne ešte tri päťáky, moja posledná vôľa je, aby aj tie boli darované chudobným.»

Takéto milosrdenstvo odmenil Boh vernému sluhovi spôsobom tým najkrajším. Keď roku 619 cestoval do Konštantínopola, zvestoval mu Pán príchod jeho smrti, načo sa svätý vybral na ostrov Cyprus, kde v mestečku Amathus, vo svojom rodisku, dokončil beh svojho života. Pred smrťou sa mu ešte zjavil jasný mládenec so zlatou pútnickou palicou v ruke, a takto sa mu prihovoral: «*Ponáhľaj sa, lebo Kráľ kráľov ťa očakáva.*» Keď svätý umieral, videl v Alexandrii istý sv. muž, menom Sabina, vo vytržení, ako patriarcha Ján s horiacou sviecou v ruke, v sprievode celého duchovenstva vychádza zo svojho paláca a ako ho víta milostná Panna, ktorá žiarila krajšie než slnce a ktorej hlava bola ovenčená olivovými ratolesťami. Takto sa

splnilo na sv. Jánovi, čo mu v jeho mladosti slúbilo božské Milosrdenstvo: *«Ak si vyberieš mňa za priateľku, uvediem ťa pred tvár najvyššieho Kráľa.»*

Telo svätého bolo pochované v meste Amathus na ostrove Cyprus, odkiaľ bolo po dlhom čase prenesené do Konštantínopola. Turecký sultán Bajazid II. daroval neskôr sv. pozostatky Matejovi Korvínovi, uhorskému kráľovi, ktorý ich vyložil k verejnej úcte v kaplnke kráľovského paláca v Budíne. Odtiaľ boli v roku 1530 prenesené do pavlínskeho kláštora v Marianke, odkiaľ boli ešte v tom istom roku na príkaz Ferdinanda I. prenesené do Prešporku (Bratislavy). Tu boli uložené v pokladnici v Dóme sv. Martina a len raz v roku, 12. novembra, bývali vystavené k verejnej úcte.

Kaplnka sv. Jána Almužníka v Dóme sv. Martina v Bratislave

zdroj: wikimedia commons / Ing. Mgr. Jozef Kotulič

Tu kniežatá a biskupi navštevovali svätého, ktorého milosrdenstva sa nevedeli naobdivovať, až napokon kardinál Peter Pázmaň, ostrihomský arcibiskup, dal roku 1632 preložiť telo sv. Jána Almužníka do svätej chrámu, kde bol k tomuto cieľu na epištolovej strane vystavený oltár, pred ktorým musela vždy horieť lampa. Bola to veľkolepá slávnosť, prítomní boli tí najvyšší hodnostári – duchovní aj svetskí, a ľudu toľko, že vo veľkom chráme nebolo preň miesta. Kanonici sami bdeli celú noc pri pozostatkoch svätého, načo na druhý deň, totiž 23. januára, nasledovala kázeň nemecká a slovenská a potom slávnostná svätá omša, ktorú slúžil sám kardinál-arcibiskup Pázmaň. Sto rokov boli sv. pozostatky na tomto mieste v svätyni uložené. V roku 1732 Imrich Esterházy, ostrihomský arcibiskup, dal na severnej strane kostola vystaviť krásnu (barokovú) kaplnku, na oltár ktorej boli pozostatky sv. Jána dňa 26. októbra prenesené a kde spočívajú až po dnešný deň.

Poučenie

Keď raz, kresťanská duša!, budeš ležať na smrteľnej posteli, keď plná strachu a úzkosti pozeráť sa budeš do temnej budúcnosti, večnosti; keď si uvedomíš, že sa aj ty budeš musieť snáď už onedlho presťahovať a postaviť pred súdnu stolicu Božiu: zaiste si budeš priať, aby si mala na tejto ceste niekoľko priateľov, ktorí

by ťa vyprevádzali a k pomoci ti prispeli.

Nikto však s tebou nepôjde, duša kresťanská! Ani príbuzný, ani priateľ, ani otec, ani matka; musíš sám ísť, celkom sám: ó, ako ti to bude trpké a horké! Avšak poteš sa, ja ti poviem o jednom dobrom priateľovi, ktorý ťa odprevadí na tejto ťažkej ceste; ktorý ťa poteší, posilní; ktorý ťa dovedie až pred samú súdnu stolicu Božiu; ktorý sa ťa tam zastane a neodstúpi, kým ti nevymôže milosť a zmilovanie. Vieš, kto je ten dobrý priateľ? To je almužna. O tejto je napísané: *«Blažený, kto pamätá na bedára; v deň nešťastia ho vyslobodí Pán»* (Ž 41,2). *«Svoj majetok používaj, syn môj, na skutky milosrdenstva! Nikdy neodvracaj svoju tvár od chudobného, aby sa neodvrátila Božia tvár od teba!»* (Tob 4,7). *«Almužna (milosrdenstvo) vyslobodzuje od smrti a očisťuje od každého hriechu. Tí, čo preukazujú milosrdenstvo, budú sa tešiť z dlhého života»* (Tob 12,9).

Nemysli si však, že môžeš almužnu dávať a pritom hrešiť, a že ti Boh za tvoju almužnu všetko odpustí. Sv. Augustín vraví, že tomu musíme inak rozumieť a síce: Kto dáva almužnu, tomu Pán Boh ľahšie udeľuje tú milosť, aby seba poznal, pokánie činil a tak odpustenie hriechov dosiahol.

Almužna nám ďalej zmierňuje trest u Boha a rozmnožuje majetok; lebo kto rád dáva, tomu Pán Boh ešte viac požehnáva. Napokon, čo sme dali chudobným, Spasiteľ to tak považuje, ako by sme to boli dali jemu samému. Napokon máš kresťan vedieť, že almužnou nie sú len peniaze, ale každý telesný a duchovný skutok milosrdenstva. Preto začni hneď dnes a podaj almužnu nejakému chudobnému; vyhľadávaj chudobných, lebo mnohí sa hanbia žobrať a radšej trpia tú najväčšiu núdzu. Čo dáš na almužnu, to ti vždy prinesie veľké úroky u Pána Boha.

Modlitba

Ó Ježišu, priateľu chudobných, vlej do môjho srdca lásku k trpiacim núdzu, aby som tým dosiahol tvoje zalúbenie a zachoval od smrti svoju dušu. Amen

-mip-

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/svaty-jan-almuznik-alexandrijsky-patriarcha/>